სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა...

პარასკევი 2 აგვისტო 1918 წ.

ერთობა

გაზეთის ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ფასი 40 კაპ.

ფულის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 162 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 162

მწუხარებით გულმოკლულნი მეუღლე ეპრაქსი, ძმა კოლია, დაი მელახია, შვილები ასმათი და თინა დოლიძეები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ ხანმოკლე მძიმე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაცვალებას

ირაკლი (ილო) ათანასეს ძე დოლიძისას

გამოსვენების დღე დანიშნულია პარასკევს, 2 აგვისტოს, დღის 2 საათზე, ნიკოლოზის ქუჩა, № 84. დასაფლავება მოხდება იმავე დღეს წმინდა ნინოს სასაფლაოზე პანაშვიდი იქნება გადახდილი ყოველ დღეს 7 ს. (2—2)

ღრმათ დამწუხრებული ბიძა გიორგი დოლიძე შვილებით აცნობებს ნათესავთ და ნაცნობთ ხანმოკლე ავათმყოფობის შემდეგ გარდაცვალებას ძმის შვილის **ირაკლი ათანასეს ძის დოლიძისას,**
რომლის დასაფლავება მოხდება დღეს, 2 აგვისტოს. (1—1)

ღრმათ დამწუხრებულნი მეუღლე ვასილი ჯინჭარაძე, შვილები ნათელა და თ.; დედამთილი ტიტე, მულები ნინიჩკა, ფუდუ, თეკლე, ნატალია და ვოლინკა ჯინჭარაძეები აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ უდროოთ გარდაცვალებას

ნინა პავლეს ასულის ტილურაძე-ჯინჭარაძისას

დაკრძალვა მოხდა 1 აგვისტოს ს. უჩხუბში. (1—1)

...ო დამწუხრებულნი ...

პატარა მუჯლუგუნი კიდევ და ციური მეხივით იხუვლებს რისხვა და წყრომა ამ ხალხის, რომელიც სჭედს ცხოვრების ახალ ფორმებს და რომლის სისხლით და ბრძოლის ნაყოფით სხვები, მუქთახორები სუქდებიან. დაუყონებლივ უნდა იქნეს მიღებული ენერგიული ზომები თავაშვებული სპეკულიანტების წინაარმდეგ. დაუყონებლივ უნდა მოეღოს ბოლო ამ ვაკხანალიას სახელმწიფოებრივი გზით. ახლა არ არის დრო დიდი ხნის ცდისა. მეტი მოთმენა შეუძლებელია. განსაკუთრებული მდგომარეობა ქმნის განსაკუთრებულ ზომების საჭიროებას. ყოველი რეპრესია, ყოველი სასტიკი ზომა ამ მაროდიორების წინააღმდეგ სამართლიანზე სამართლიანია. და თუ დაგვიანდა, ხალხის ბოღმა თვით იპოვის სტიქიურ გზას, მარა ეს იქნება დამხობა არა მარტო სპეკულიანტების, არამედ შეიძლება თვით თავისუფლებისაც. და ჩვენ გვინდა, რომ ეს სიტყვა გამაფრთხილებელ ზარის ხმათ მოედვას ქალაქს და სოფელს. ფრთხილათ მაროდიორებო და სპეკულიანტებო! ხოლო მთავრობას მეტი ენერგია და გამბედაობა ამ ქვეყნის მუწუკებთან ბრძოლაში!

ომის მეხუთე წელი

ჩამოგდების საქმეს ის ავანტიურა, რომლის მოწყობას გაზეთების სიტყვით, კერენსკი და ტერეშჩენკო აპირებენ პარიზში. ეს ავანტიურა სულ ერთია ვერ აღადგენს რუსეთს, რადგან, რაც ისტორიის მიერ არის განწირული, იმას სასწაულებრივი ძალაც ვერას უშველის: რუსეთი, როგორც ფეოდალურ წყობილების ქვეყანა დიდ აქტიურ ძალას ვეღარ შეიტანს მებრძოლთა ბანაკში თავის ჩარევით, ეს კი შეიძლება, რომ სავსებით დაკარგოს დამოუკიდებლობა და მოწინააღმდეგეთა გაყოფის ობიექტათ კი იქცეს. დიდათ შემცდარია ყველა ის, ვინც ფიქრობს, რომ ეს ომი ამა თუ იმ კოალიციის სრული გამარჯვებით დამთავრდება. აქედან, ჩვენ წვრილ ერებს, ერთად ერთი დასკვნის გამოტანა შეგვიძლია: შევუდგეთ დიდებით კულტურულ მუშაობას და ბოლომდის ერთგულათ შევრჩეთ იმ კოალიციას, რომელთანაც გარემოებამ შეგვაკავშირა. აგრესიულ პოლიტიკით ჩვენ ვერ შევცვლით საერთაშორისო მდგომარეობას.

დაშნაკცუტიუნის პასუხი

ჩვენს წერილებზე დაშნაკცუტიუნის „ორიზონმა" ხმა ამოიღო.

... კარგი მცოდნი რომ მელიც გლეხთა ყრილობაზე მოხდა, რის შემდეგაც დაიწყო უპაგალითო დღეები ჩვენი ხალხის ცხოვრებაში იმის მომასწავებელია, რომ ჩვენ მტრულ განწყობილებაში ვართ დამოუკიდებელ საქართველოსთან?

„დაამახინჯეს რა ჩვენი ბრძოლის ხასიათი, თავადების ცბიერი ბანაკი ინტერნაციონალისტებისა ცდილობს ქართველ ხალხის მოზხამვას... მაგრამ ჩვენ შეგვიძლია ხალხის გარჩევა მისი მოღალატე ხელმძღვანელებისაგან...

— „ნუ ცდილობთ, რომ სომხის ხალხმა საკუთარ სასაფლაოზე, რომელიც თქვენის ხელითაა გათხრილი, იგალობოს ჰიმნი"...

ჩვენ დაშნაკელების გაზეთიდან იმიტომ კი არ ამოგვიწერია ზემო მოყვანილი სტრიქონები, რომ მუხლობრივ გავარჩიოთ წამოყენებული ბრალდებები.

წაიკითხავს რა ამ სტრიქონებს ჩვენი მკითხველი, შესძლებს შესაფერი პასუხის გაცემას. საჭიროთ მიგვაჩნია მხოლოდ მკითხველის ყურადღება მივაქციოთ შემდეგს:

საქართველოში მცხოვრები სომხები მთელი ათეული თუ ასეული წლობით ტყვედ წამოყვანილნი არ არიან.

სომხეთის ტერიტორიის არც ერთი ნაგლეჯი მიწა არ არის საქართველოზე შემოერთებულ ძალით ან ნებით.

... მაგრამ საქართ...

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

31 ივლისი.

ბერლინი. დასავლეთის ფრონტი. მერის ახლოს ლისის სამხრეთით და ვიტეს ორივე მხარეს აგრეთვე არრასის სამხრეთით მტრის სასტიკი იერიშები მოვიგერიეთ. მტერმა დიდი ძალებით იერიში მოიტანა ჩვენზე ურკის ჩრდილოეთით და რეიმსის სამხრეთ მაღლობებზე. მტრის მთავარ პუნქტს შეადგენდა ბარტენნე და ტარდენუა. აქ მტრის იერიშები უნაყოფო იყო. რეიმსის სამხრეთ დასავლეთით მტერმა განიმეორა იერიშები ხუთჯერ, მაგრამ ყოველთვის უშედეგოთ. შამპანში ჩვენ გავრეკეთ მტერი ფიხტელბერგის სამხრეთით 27 ივლისს დაკავებულ პოზიციებიდან.

სტამბოლი. პალესტინის მესოპოტამიის ფრონტებზე და დარდანელში საყურადღებო ცვლილება არ მომხდარა.

ვენა. ალბანეთის ფრონტზე მტერმა განაახლა სასტიკი იერიშები, რომლებიც უშედეგოთ დამთავრდა.

ბერლინი. გუშინ საღამოს მცირე ხნის ავათმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ოსმალეთის ელჩი ხაკკი ფაშა. ის უკანასკნელი სამი წლის განმავლობაში ითვლებოდა გერმანიაში ოსმალეთის ... მი-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

[illegible]ერთობა, რომელიც კიდევ რამდენიმე [illegible] გაგრძელდება. ეს გარემოება გამოწვეულია სატრანსპორტო საშუალებების ნაკლებობით.

უკანასკნელი ცნობები

ბაქოს მდგომარეობა.

გუშინ, 1 აგვისტოს თფილისის რადიო სადგურმა ორი დეპეშა დაიჭირა ბაქოს რადიო სადგურის მიერ გადაცემული:

ბაქო. 30 ივლისი. ბაქოს მდგომარეობა კრიტიკულია. ბრძოლა სწარმოებს ბაქოდან 20 ვერსის მოშორებით. საქმის მშვიდობიანად მოსაგვარებლად იმედი აღარ არის. კასპიის ზღვის ფლოტილიამ გადაწყვიტა ძალა უფლება თითონ აიღოს ხელში ბიჩერახოვთან მოლაპარაკება გავმართეთ. ეტყობა საქმეს მოვაგვარებთ. ინგლისელების მოსვლას ბაქოში აღფრთოვანებით შეხვდებიან მცხოვრებნი. ფლოტილია ალბათ ხელს შეუშლის ინგლისელების მოსვლას. ახლავე შეეკითხოს ინგლისის შტაბი ფლოტილიის ცენტრალურ კომიტეტს და აღნიშნოს, რომ თუ ისინი არ დაეთანხმებიან ბაქოში ინგლისელთა ჯარების შემოშვებაზე, ჯარებს მაინც გადმოსხამენ ალიათში ან სალიანში ფლოტილიის ტერიტორიაზე.

ბაქო. 31 ივლისი. 15 ს. 50 წ. ყველა ჯარის ნაწილების კომისრებს და უფროსებს. ბაქოს მდგომარეობა კრიტიკულია. თავის გადასარჩენად ძალა უფლება კასპიის ფლოტის ცენტრალურმა კომიტეტმა აიღო ხელში. გამოცხადდა [illegible]ებით დიქტატურა ოთხი პირისაგან შემდგარი. გამოგზავნეთ ნაწილები. დაეხმარეთ ბაქოს გარნიზონს. ბიჩერახოვი დაინიშნა მთელი კავკასიის და ამიერკავკასიის ხმელეთის და საზღვაო ჯარების მთავარსარდლად.

ფასანაური.

ფასანაურიდან ჩამოსულმა შემდეგი გვიამბო: ფასანაურში 10 ივლისიდან დაწყებული 25—28 ივლისამდე სწარმოებდა სხვადასხვა ადგილას შეტაკება ბრბოს ნაწილებთან. ამ ხნის განმავლობაში რაზმმა იარაღი აყარა მცხოვრებ[illegible] 500 [illegible] ოსები და [illegible]ტაცებდენ ცხვარს, ცხენს და თითქმის ხალხსაც მიჰყავდათ ტყვეებათ. რაზმმა ალაგმა, როგორც ოსები, ისე ადგილობრივათ მოთარეშე ბრბოები და ამ ჟამათ ფასანაურის რაიონში სრული წესრიგია აღდგენილი.

ზუგდიდი.

წალენჯიხის რაიონი ბოლშევიკურ ბრბოებთა ხელშია. მათ საწინააღმდეგოდ მთავრობის რაზმი ღებულობს ყოველგვარ ზომებს. განზრახულია საქმის მშვიდობიანი გზით მოგვარება. ორივე მხრით არჩეულია დელეგაციები და მოლაპარაკება სწარმოებს. როგორც დანამდვილებით გავიგეთ, ბოლშევიკთა ზოგიერთ ხელმძღვანელებს შემოუთვლია მთავრობის წარმომადგენლისათვის, რომ თუ ჩვენ სიკვდილით არ დაგვსჯით, მაშინ ბრბოს ხელმძღვანელობას თავს დავანებებთ და მთავრობას მორჩილებას გამოვუცხადებთო.

დუშეთი.

დუშეთის ახლო მახლო ბრბოების ჯგუფები 10—15 კაცი დაძრწიან და ყაჩაღობენ. ბოლშევიკურმა მოძრაობამ ახლა აქ ყაჩაღური ხასიათი მიიღო. გუშინწინ ასეთმა ჯგუფმა დუშეთში მოკლა ერთი სახალხო გვარდიელი.

გორდი (სამეგრელო).

აქ გამაგრებულია ბოლშევიკთა ბრბოს ნაწილი ყაჩაღ (კატორღელ) ალ. ხაჟუნის მეთაურობით. მთავრობის რაზმმა მათ მოსთხოვა იარაღის დაყრა. მათ არ შეასრულეს ახლა სწარმოებს ზარბაზნების სროლა.

საქართველო და სპარსეთი.

ამ სათაურით გუშინდელ „კავკაზსკოე სლოვო"-ში შემდეგი ცნობაა მოთავსებული: „სარწმუნო წყაროებიდან მიღებული ცნობებით საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობასა და სპარსეთის კავკასიის გენერალურ საკონსულოს შორის სერიოზული ხასიათის უთანხმოებამ იჩინა თავი, რასაც შეიძლება დიპლომატიური დამოკიდებულობის შეწყვეტა მოყვეს". ჩვენ სარწმუნო წყაროებიდან შემდეგი გავიგეთ ამის შესახებ: ამ დღეებში საგანგებო რაზმს თფილისში რამ[დენიმე] [illegible] საწყობებში, რომლებიც შენიშნულნი არიან სპეკულიაციაში. სხვათა შორის ამათ რიცხვში მოყვნენ სპარსეთის ქვეშევრდომი ვაჭრები და ერთიც, ვგონებ, საფრანგეთის ქვეშევრდომი. სპარსეთის ელჩმა ამის გამო საგარეო სამინისტროს განუცხადა პროტესტი. მისი აზრით, სპარსეთის და საფრანგეთის ქვეშევრდომთა საწყობების გაჩხრეკა საზოგადო წესით არ უნდა მომხდარიყო.

ახალი ამბები

დღეს, ს. ღ. 6 საათზე დანიშნულია შეერთებული კრება თფილისის კომიტეტის, რაიონული კოლექტივების და საოლქო კომიტეტის ს.-დ. მ. პ. თვითმართველობის დარბაზში. სთხოვენ ყველა წევრებს აუცილებლათ დაესწრან.

✦ **კურსები მასწავლებელთათვის.** გუშინ კადეტთა კორპუსში გაიხსნა საშუალო სასწავლებლების მასწავლებელთათვის განათლების სამინისტროს მიერ მოწყობილი თვე ნახევრიანი კურსები. მასწავლებელთა რიცხვი ჯერ-ჯერობით მცირეა, რაც უდიდეს გაკვირვებას იწვევს მთავრობის წრეებში: არავის არ ეგონა, თუ ამ კურსებს ასე გულგრილათ შეხვდებოდენ ჩვენი მასწავლებლები, რომელნიც სიტყვით ძალიან ბევრს ლაპარაკობენ სკოლის ნაციონალიზაციის შესახებ.

✦ **დიდი სეირნობა.** კვირას და ორშაბათს (4 და 5 აგვისტოს) სახალხო ბაღში გაიმართება დიდი სახალხო სეირნობა ლატარეია ალეგრით. მთელი შემოსავალი მოხმარდება საქართველოს ტერიტორიაზე ომში დაზარალებულთ.

✦ **სომეხთა ეროვნული საბჭო საქართველოში.** სომეხთა ეროვნული საბჭო საქართველოში მცხოვრებ სომხებისა ჯერ ჯერობით მოეწყო პარიტეტულ საფუძველზე. ყველა პარტიების წარმომადგენლებმა მიიღეს მონაწილეობა. დაშნაკცუტუნის პარტიის წინადადების თანახმად გადაწყდა არა უგვიანეს სექტემბრისა მოწვეულ იქნას საქართველოში მცხოვრებ სომეხთა ყრილობა. საბჭო[illegible] [illegible] სომეხთა [illegible] დაშნაკელებიდან—ნ. აგაბალიანი, ი. არღუთინსკი, დ. დავიდხანიანცი და ტერ-სტეფანოვი; სოც. რევოლიუციონერებიდან—ლ. თუმანოვი, ს. გმოლნიანცი და ვ. ტურაზიანი, სოც.-დემოკრატები ამ დღეებში წარადგენენ წარმომადგენელთა სიას.

✦ **ხოლერა.** უკანასკნელ დღეებში ქალაქის სხვადასხვა ნაწილებიდან საავათმყოფოში მიიყვანეს 6 ხოლერიანი და 3 საეჭვო. საეჭვოდან სახოლერო განყოფილებაში გადაიყვანეს 3. მორჩა 2 და მოკვდა 7.

✦ **საქართველოს ეროვნულ საბჭოს სხდომა** შესდგება დღეს, დილის 11 ს.

✦ **ხოლერას უცრის უფასოდ** ქალაქის კავშირის ბაქტერეოლოგიური რაზმი 10—3 საათამდე რაზმის ცენტრალურ ლაბორატორიაში (მატინოვის ქ.) ნაშუადღევის 1—4 საათამდე. აცრის შემდეგ ხოლერის გავრცელებამ შესამჩნევად იკლო ლტოლვილთა შორის.

✦ **საგუბერნიო კომისრის** თანაშემწე მიქენკო სამსახურიდან გაანთავისუფლეს. მის ადგილზე დანიშნულ იქნა კ. კალანდარიშვილი.

✦ **თფილისის მაზრის კომისრად** დაინიშნა გომართელი.

✦ **ვაჭრობა მრეწველობის მინისტრის** ამხანაგი გ. ნ. ნიკოლაძის თავმჯდომარეობით შემდგარმა თათბირმა დაადგინა ეთხოვოს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობას ტყიბულის ქვა ნახშირის მუშებისათვის გადასცეს ორი კვირის სამყოფი სურსათი, აგრეთვე ავანსათ გადასცეს ერთი მილიონი მანეთი მუშების დასაკმაყოფილებლად. შემონახულ იქნას ნავთი აგვისტო-სექტემბრის და 10 დღე ოქტომბრის სამყოფი. საქართველოს ტერიტორიაზე ნავთის დამუშავების შესახებ დადგენილ იქნა მიენდოს სამთო სამმართველოს დაუყოვნებლივ შედგენილ იქნას ხარჯთ აღრიცხვა იმის გამოსაკვლევათ, თუ სად შეიძლება ნავთის აღმოჩენა. მთავრობამ დახმარება უნდა აღმოუჩინოს კერძო პირთ, რომლებიც შეეცდებიან ნავთის აღმოჩენას.

✦ **სასურსათო სამინისტრომ** ხელ[illegible] [illegible] კერძო პირებთან [illegible] ვისა. სასურსათო სამინისტრომ ბეთ მიიღო 250 ათასი მანეთი. ამავე სამინისტრომ ხელშეკრულება დასდო კერძო პირებთან, საქართველოში ერთი წლის საყოფი მარილის შემოტანის შესახებ.

✦ **მკვლელობა.** 1 აგვისტოს, დილის 7 საათზე ჩერქეზიშვილის ქუჩაზე უცნობებმა მოჰკლეს ჰიჰიკო სოფრომის ძე რუსაძე.

✦ **თავდასხმა.** 31 ივლისს ღამით ბოროტგამზრახველები დაეცენ ბონების დასამზადებელ სტამბასთან არსებულ დამცველ რაზმს, მაგრამ მილიციამ და ჯარის ნაწილებმა ალყა შემოარტყეს დამცველებს და დააპატიმრეს რამოდენიმე საეჭვო პირი. გამოძიება სწარმოებს.

✦ **რაჭა ლეჩხუმის დამხმარე კომიტეტი** სთხოვს წევრებს აუცილებლათ დაესწრონ კრებას დღეს, საღამოთი, 6 საათზე სასახლეში, ოთახი № 16 —საზოგადო კრების მოწვევის გამო მოსალაპარაკებლათ, რომელიც იქნება მოწვეული კვირას, 4 აგვისტოს.

✦ **ქართულ სატეხნიკო საზოგადოებაში**, დღეს, 2 აგვისტოს საღ. 8 საათზე ფრეილინის ქ № 11 შესდგება კრება სამთო საქიმიო სექციისა, რომელზედაც მოსასმენია მოხსენება ინჟ. ივ. ყიფშიძისა შესახებ ძირითად დებულებისა სამთო კანონისა უცხო სახელმწიფოებში. კრებაზე შეუძლიან დაესწრონ ყველას, ვისაც კი საკითხი ეინტერესება.

✦ **ლექცია.** 4 აგვისტოს ნაძალადევის თეატრში დღის 12 საათზე ექ შენგელია წაიკითხავს ქართულად ლექციას ხოლერაზე.

✦ **საბავშვო საღამო** დღეს 1-ლი რაიონის მუშათა კლუბის შენობაში (ნაძალადევი) გაიმართება დიდი საბავშვო საღამო, ფართო პროგრამით. დასაწყისი 6 საათზე.

✦ **ს. დ. პ. საოლქო კომიტეტის** სეკრეტარიატი სთხოვს ამხანაგებს, და თანამგრძნობთ მიაწოდოს მას როგორც სამეცნიერო, ისე პოპულიარული წიგნები და ბროშიურები პოლიტიკურ-ეკონომიურ საკითხებზე. განსაკუთრებით სა[illegible] [illegible] თუ არა დარ[illegible] და გამოიგზავნება [illegible]

✦ **გვთხოვენ გამოვაცხადოთ შემდეგი:** ამხანაგი იოსებ გიორგის ძე მშვიდობაძე რკინის გზის კონდუქტორი მძიმე ავათ არის, დამბლა დაეცა, საჭიროებს დიდ ხარჯს, რომ განიკურნოს, არ აქვს საშვალება, უწყო მდგომარეობაშია. ამიტომ სთხოვენ ამხანაგებს დაეხმარონ ნივთიერათ. ვინც კეთილს ისურვებს, დახმარება შეუძლია გადასცეს ჩვენს კანტორას და პირადათ ი. მშვიდობაძეს.

კრებები და მიტინგები.

დღეს, ს. ღ. 6 საათზე, შესდგება მეოთხე რაიონული ს. დ. მ. პ. ქალთა კრება ბიუროს ბინაზე. უდელის ქუჩა მეექვსე სავაჟო გიმნაზიაში.

პროვინციის ქრონიკა

სამტრედიის რაიონის კოოპერატივთა კავშირის გამგეობა ამით აცხადებს დასავლეთ საქართველოს ყველა კოოპერატივთა საყურადღებოთ, რომ 6 აგვისტოს ახალი სტილით დანიშნულია სამტრედიაში ყველა მომხმარებელი კავშირების წარმომადგენელთა კრება. განსახილველია კითხვა სოფლის ნაწარმოების გასაღების შესახებ, როგორც მაგალითად: თხილის, დაფნის, ბამბის, პარკის და სხვა. თითეულმა კავშირმა უნდა გამოგზავნოს გამგეობის ორი წევრი მანდატით, შეუძლიათ კოოპერატივების წარმომადგენლებსაც დასწრება სათათბირო ხმით.

გამგეობის მონდობილობით მ. ადე[illegible]შვილი.

ველისციხე. ამ უკანასკნელ დროს ჩვენ სოფელში ძალიან გახშირდა ე. წ. „ნ[illegible] პირის დუქნები", სადაც ყოველგვარ ს[illegible] ბორეტსა აქვს ადგილი. ხშირად მთვრალი მოქეიფენი არღნით და „დოგოები"-ით შუა გზაზედ მართავენ კამპანიებს, დღისით თუ ღამით, რაც ცუდ შთაბეჭდილებას ახდენს გამვლელ-გამომვლელებზე. მეტწილად ეს დუქნები მოწყობილია საგურზე მიმავალ გზის ნაპირებზე. სწორ[illegible] [illegible]

...ალურობაც არის უწყ'ოებას- ... აგრეთვე გულ-გრილად ...უდამ ველისციხეში მყოფი ...ხარიონის კომისარი. როგორც ... აქ დაზნაკელებს ორგანი ...ყვაათ. აქამდე აქ ამის მსგა... ყოფილა. ვახაკა.

...ლაქის საბჭო.

...ივლისის სხდომა.

...არეობს ალ. ლომთათიძე.

...ულია საკითხი მუშებისათ... ...ების მომატების შესახებ, ...უშავება წინა სხდომამ კო... ...ღო.

...ს აკეთებს ქალ. თავის ამხა... ...ნიშნავს, რომ კომისიამ ვერ ...მოიჩინა საშვალება, რომლი... ...ეზობოდა მუშების დაკმაყო... ...მისიას აქვს მხოლოდ ორი ...ამვაის ტარიფის გადიდება ...ობისაგან ფულების გამო... ...იციის შესანახად. მაგრამ ... საშვალებათ მას მიაჩნია ... დაკლება. ის მოითხოვს ...ირის განმავლობაში მოწეს... ...ენას პურის საკითხი და იაფ... ...ეცეს როგორც მუშებს, ისე ...ებს. მანამ კი ასე თუ ისე ...ებულ უნდა იქნას მუშების ...ება. ხანდანოვი ერთანხმება ...დადგენილებას. ის ურჩევს ...რთოს მთავრობას, რომ მან ...ნგლიის სისტემა: იყიდოს ...ზე იმ ფასებში, როგორც ... კი იაფათ მიაწოდოს, ...ამ ეს მოწესრიგდებოდეს, ...ლოთ მუშები ერთდროული ... ბერბეროვი განმარტავს ... ფასების მომატების მიზეზს. ...ს დაკლება დამოკიდებულია ...მთავრობა ბონების გამოშვე... ...ტს. მთავრობამ უნდა ეცა... ...ნციებში ფული არ გაჩერ... ...ებს დაუბრუნდეს. მთავრო... ... მიმართოს აგრეთვე გა... ...ლმწიფოთა სესხს. ბროდს... ...ოკრატიის ფრაქციის სახე... ...თხოვს მიეცეს მუშებს არა ...ლი დახმარება, არამედ ავანსი; ცოლშვილიანებს 120 მან. და უცოლშვილოს 60 მან. ბერბეროვი მოითხოვს მიეცეს მუშებს ერთდროული დახმარება. და ამასთან ერთად კომისიამ უნდა გამოიკვლიოს დეფიციტი და აღმოაჩინოს წყარო, რომლიდანაც უნდა მიეცეს მათ ეს ფული. პროფ. კავშირის წარმომადგენელი მოითხოვს კავშირის სახელით მოემატოს მათ 9 ივლისიდან და დღესვე გადაწყვეტილ იქნას რაოდენობა. ჩვენ შევდივართ ქალაქის მდგომარეობაში და მოვიცდით მანამ, სანამ საბჭოს საშუალება ექნება ფულის გალებისა.

ბროდსკი წინადადებას იძლევა გადაეცეს ეს კითხვა კომისიას და თუ საშუალება ექნებათ, დააკმაყოფილონ მათი მოთხოვნილება.

პროფ. კავშ. წარმომადგენელი აცხადებს, რომ მუშები 240 მან. მეტს სთხოვენ. კამათის შემდეგ საბჭომ მიიღო სოც.-დემ. ფრაქციის წინადადება: მიეცეს მუშებს ავანსი 9 ივლისიდან. რაოდენობის გამორკვევა კი მიენდოს საფინანსო და საბიუჯეტო კომისიას, შრომის კომისიასთან და გამგეობასთან ერთად.

ბერბეროვს წინადადება შეაქვს მიენდოს ამავე კომისიას შეიმუშაოს შტატების შემოკლების საკითხი.

საბჭომ მიიღო აუშტროვის წინადადება დაევალოს გამგეობას გამოიმუშაოს შტატების შემოკლების საკითხი და წარმოუდგინოს საბჭოს შემდეგ სხდომას.

კიდევ სომეხთა ეროვნული საბჭოს გამგზავრების შესახებ

„კავკაზსკოე სლოვო"-მ, მისმა თანამშრომელმა ლევ-ყაფიანმა და საზოგადოთ სომეხმა ნაციონალისტებმა ჩვენს მთავრობას უზრდელობა უკიჟინეს—სომხის ხალხის უზენაესობის გამომხატველი ეროვნული საბჭო და მთავრობა თფილისიდან ერევანში წასვლისას ღირსეულად არ გააცილეო.

ამის შესახებ „საქართველოს რესპუბლიკაში" შემდეგი განმარტებაა მოთავსებული:

„ამა 23 მკათათვის № 152 გაზეთ „კავკასკოე სლოვოში" მოთავსებული იყო ცნობები სომეხთა ეროვნულ საბჭოს წევრთა თბილისიდან ერევანში მოგზაურობის შესახებ. გაზეთში აღნიშნულია თუ როგორის ყურადღებით შეხვდნენ მათ სადგურ აქსტაფაზე ადერბეიჯანის რესპუბლიკის ადგილობრივი მთავრობას და ოსმალეთის წარმომადგენელნი. ამ ცნობის მოყვანით გაზეთი ესაყვედურება საქართველოს მთავრობას, რომ უკანასკნელმა არამც თუ არ შეასრულა თავის შეპირება ხსენებულ საბჭოს წევრთა მოგზაურობის გაადვილებისა, არამედ სათანადო განკარგულებაც არ მოუხდენიათ მათი მოგზაურობის შესახებ, რის გამო ქართველმა დარაჯებმა საქართველოს საზღვარზე სად. ფოილზე გაჩხრეკაც კი მოუნდომა წევრებს. ამის გამო გთხოვთ შესაფერი ცნობის მოთავსებით, გაზეთ „საქ. რესპუბლიკაში" გააშუქოთ ეს ფაქტი, და უპირველესად ყოვლისა აღნიშნოთ ისა, რომ საქართველოს მთავრობამ სრულებითაც არ იცოდა. თუ როდის აპირებდენ სომეხთა საბჭოს წევრნი წასვლას თფილისიდან, რადგანაც მათ ამის შესახებ არაფერი არ უცნობებიათ საქართველოს მთავრობისათვის, და გარდა ამისა, ისინი არამც თუ მთავრობის წარმომადგენლებთან, არამედ—არც მთავრობის თავმჯდომარესთან ყოფილან სადარბაზოთ, რასაც მოითხოვდა ელემენტარული მოვალეობის შესრულება; ამ მიზეზების გამო შეუძლებელი იყო რაიმე მათი დახმარება და განკარგულება. გარდა ამისა, საჭიროა აღნიშნოთ, რომელი რიგი გაზეთებისა განუწყვეტლად ეწევიან აგიტაციას მთავრობის და საქართველოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ.

შინ. საქ. სამინ. კანცელარიის განყოფილების უფროსის მაგიერ **ვ. მელიქიშვილი**. საქმის მწარმოებლის მაგიერ **აბაშიძე**.

...ოდა ჩვენზე ლანძღვა გინება ...იტყვებით. „მორეკეთ დავხვ... ...ენი არიან მთავრობისგან შეს... ...ამი მილიონი ოქრო მიიღეს ...გან, დარიალის კარები ჩაკე... ...ის გზა შეკრეს და ხალხს ...აწყვეტაავენ!" ვგრძნობდით ...ლე შეწვზე ეკიდა. მოვიდა ...ემი ნათესავი მოხევე და ...ენ ნუ გამოჩდები ხალხში, ...ლებლად დაგხვრეტავენო". ...ველა. ჩვენ ყველა ამხანაგე... ...ოლის ეზოში ვიყავით და ... რომ არც იქ იყო ჩვენი ...აიმედო. დავიბარეთ მათი ... შაქრო მანგიაშვილი, დუშე... ...ი, ვანო ჯანგვი (...ობიდან ...სხვები. ვუთხარით, რომ თუ ...ოცავენ, როგორც ჩვენი სოფ... ...მადგენლებს, ამას სოფელი ...ვებს. და დიდი სისხლის ღვრა ...ესენი ამ შეიარაღებულ ბრბო... ...ნ, ბევრი იყვირეს და რამდ... ...აძლებელი იყო დაამშვიდე... ...რადი შურისძიებით კერძო ...ლხს ჩემზე აღელვებდენ და ...როდენ: „სხვები ისე არ არიან ... სიმონ შადური უნდა და... ...მაგის საშუალებით მიიღეს ... სამი მილიონი ოქრო! და... ... დაიხვრიტოს!" გუგუნებს ...იანი მცველები მოგვიყვნეს ...ინ და უკან, არ ვიცი ჩვენს ..., არ ვიცი გაქცევისა ეშინო... ...ცა ჩვენ ბრბოში გასვლა არ ... მაგრამ გაგვიყვანეს და დარ... ... ვიყავით, რომ ჩვენი ცოცხას... ...ული იყო.

...ჟუა ადგილს იდგა ტაბურეტკა ...ისთვის. ბრბო დაასხდინეს, ...იარაღებულია თოფებით და ..., ზედაური ცხენით რომ მო... ...ქცევა ამ ბრბოს ვერ გადალა... ... იქიდან კერძო მტრები ჩემს ...ს ახსენებენ და იგინებიან. ...მეტი ღონე არ არის.

...ოდ კობის წარმომადგენელი ...ავი ავიდა ტაბურეტკაზე და ...ალხს: „გუშინდელ ჩვენს შე... ... პირობას წაგიკითხვენთ და ...მოისმინოთ!.." მდივანი ჩხიკ... ...ა ტაბურეტკაზედ და დაიწყო ...რიგების პირობისა. ბრბო აბო... ...და დაიწყეს ყვირილი; „არ ...ამოაგდეთ! ჩამოაგდეთ!" მა... ...ირობა ჩვენ არ გვინდა! ეხლა... ...თ ყაზბეგში და გამოუშვით ... დარიალიდან"...

...ალაპარაკოდ სოფ. ხურთისში ...ელი ნიკო ბადაშვილი, ბევრი ...ა ბრბოს მომავალ კარგს ბედ... ...ა ყაზბეგლები და სიტყვა იმი... ...ილოვა, რომ ურუსეთოდ სა... ...ოს არ ეცხოვრებათ. ბრბომ ... დაჟილდოვა.

ვიცოდით ჩვენი საქმე თუ გაურკვეველი დარჩებოდა კარგი შედეგი არ მოჰყვებოდა და ვსთხოვე ექიმ კელენჯერიძეს ეთქვა რამე ხალხისთვის დასამშვიდებელი სიტყვა, მაგრამ ბ-ნმა კელენჯერიძემ სრული უარი განაცხადა სიტყვის თქმაზედ. სთქვა: ამ ბრბოში არაფერი სიტყვის თქმა არ შეიძლება და შეიძლება უფრო წავახდინოთ საქმეო. მე ვგრძნობდი თუ თავი არ მემართლა ცუდად იყო საქმე და ვითხოვე სიტყვა. ნება დამრთეს. ავედი ტაბურეტკაზედ, თუმცა მამაცად და გაბედულად, მაგრამ მეათედი იმედიც აღარა მქონდა, რომ მე იქიდან ტყვიით არ გადმომაგორებდენ. ბრბოს გაბედულად მივმართე და ვუსურვე, რომ ეს ამოდენა თავმოყრილი ძალა კეთილი და სასარგებლო საქმისთვის მოეხმარებინათ და შეცდომაში. არ შესულიყვნენ. ვუთხარი, რომ ჩიტიც არ არის უმტერო და თუ მე კერძო მტრები მყავანან, ნუ აჰყვებიან მათ ხმებს და სიტყვა დამასრულებინონ. ხალხი მისმენს. მოვითხოვე, რომ გამოჩნდეს და დაამტკიცოს ვინც იცის, რომ ყაზბეგელებმა მთავრობისგან სამი მილიონი ოქრო მიიღეს სასყიდელი. ხალხი სდუმს. გამართლების ნაბიჯი უკვე გადავსდგი. აუხსენი ხალხს, რომ მათი აზრი შემცდარია, ვითომც ბოლშევიკებმა უნდა მისცეთ პური ვლადიკავკავიდან, ვუთხარი მათ არავითარი პური არა აქვთ, ისინი მხნავ თესავი ხალხი არ არიან. პური, სიმინდი შევიძ... ვიყიდოთ მხოლოდ ქისტებისგან, ოსებისგან და ყაზახებისგან და რაკი ეს სამივე ერი ერთმანეთში ომობენ, მათ დრო არა აქვთ ბაზარზედ გასასყიდლად სურსათი შემოიტანონ და თუ ასე იომებენ არც მოსავლის და პურის მოკრების დრო ექნებათ, ისინიც დამშივდებიან და ჩვენც შიმშილით დავიხოცებით. ამას გარდა ვერც ცხვარსა და საქონელს გავრეკავთ საზამთროთ თერგის ოლქში; რაკი ასეთი არეულობა იქნება ყველა დაგვტაცებს. ვურჩიე რომ ამ სამი მოჩხუბარი ერის შერიგება ჩვენ ქართველებს გვეკისრა, მშვიდობიანობა დაგვემყარა მათ შორის და ჩვენც ეს დიდს სარგებლობს მოგვიტანდა. ხალხმა ჩემი ლაპარაკი მოიწონა. ვუსურვე გამარჯვება სასარგებლო საქმის გასაკეთებლად, თავი დაუკარი და ტაბურეტკიდან ცოცხალი ჩამოვედი.

სტეფანწმინდაში წამოვედით ნაშუადღევის 5 საათზედ და პირობისამებრ 100 კაცი უნდა ჩამოსულიყო სალდათების მაგიერ დარიალის დასაცველად. სტეფანწმინდაში, რომ ჩამოვედით გავიგეთ რუსის ბოლშევიკებს შემოუტევიათ დარიალში ჩვენებისთვის. იქ მყოფი ჯარისკაცები შეშინებულან და ორმოცდაათი კაცი მოპირდაპირეებთან გადასულან იარაღით. სტეფან წმინდელები მხოლოდ 7 კაციღა დარჩენილა და ამათ არამც თუ არ გამოუშვიათ მტერი—ერთი მოუკლავთ და სამი დაუჭრიათ. ამ საღამოთი ეს ასი კაცი ჩამოვიდა სტეფან-წმინდაში და ითხოვეს, რომ ისინი დაღლილები ღამე სტეფანწმინდაში დაისვენებენ და დილით ადრე წავლენ დარიალში. ჩვენ პოზიციებიდან ზარბაზნები და ტყვიის მფრქვეველები მოვხსენით და მეორე დღეს დილით დარიალში ვფიქრობდით გაგზავნას.

27 ივნისი. დილით ვნახეთ, რომ რაც სიონში ჯარი იყო ღამე სულ სტეფანწმინდაში ჩამოსულა. ჩვენი ზარბაზნები და ტყვიის მფრქვეველები ჩვენი სოფლისკენ მომართეს და სოფელს ჯარმა ალყა შემოარტყა. მოგვთხოვეს სრული დამორჩილება, თოფების აყრა და მეთაური კაცების გაცემა. ამ წინადადებამ სტეფანწმინდელები და სნოვლები საშინლად აგვაღელვა. სწრაფათ ყველა შეიარაღდა, ვისაც კი თოფის ხელში აღება შეეძლო, სოფელს გარეთ ლოდებსა და ქვებში ჩასაფრდენ და მზად ვიყავით საომრად. გავუგზავნეთ მეამბოხეთ კაცები და შევუთვალეთ, რომ სტეფანწმინდელები, სნოვლები და ცდოვლები მათ არც დანებდებიან, არც მეთაურ კაცებს მისცემენ და არც თოფებს და მზათა ვართ სახელით სამშობლოს გული თვის დავიხოცნეთ. თითზე ვიკბინეთ, რომ ვენდეთ მათ, პოზიციებიდან ზარბაზნები და ტყვის-მფრქვეველები მოვხსენით, მაგრამ გვიანღა იყო.

დღის 12 საათია, უკანასკნელ ზომას მივმართეთ და საიდუმლო წერილი მდგომარეობის შესახებ შიკრიკით თფილისში გავფრინეთ. სიტყვა-სიტყვით წერილი ამ შინაარსისა არის:

„ბატონს საქართველოს სამხედრო მინისტრს.

„გატყობინებთ ფრიად სამწუხარო ამბავს, სამშობლო ილუპება, დარიალის კარები იხსნება, რუსი ბოლშევიკები უნდათ შემოუშვან. 22 ივნ. მცხეთიდან დაწყებული შეკრებილი ქართველთა ბრბო მოვიდა ხევში, დაბანაკდა სოფ. სიონში, გამოგვიგზავნეს დელეგაცია სტეფანწმინდელებს და მოგვთხოვეს გაგვეხსნა დარიალის კარები, მიზეზათ ასახელებდენ ვითომც პური უნდათ შემოიტანონ კავკასიიდან, წინააღმდეგ შემთხვევაში ომს გვიცხადებდენ. ჩვენ უარი შეუთვალეთ, ვიცოდით, რომ ისინი უერთდებიან რუსის ბოლშევიკებს და გავამაგრეთ სტეფან წმინდის გარშემო პოზიციები, მოვემზადეთ საომრად. ესენი იქნებიან 3000 კაცამდე. გაიმართა სასტიკი კამათი ჩვენს და მათ შორის. ამავე დროს შემოტევა [illegible] რუსის ბოლშევიკებმა დარიალში, ჩვენც [illegible] გავგზავნეთ ძალები. ჩვენი—სტეფანწმინდისა, სნოსა, ცდოსა, ახალციხისა და კარკუჩის*) სოფლების ძალა 300—400 კაცს არ აღემატება და ისიც ორივე მხარეს ძლიერ ძალებთან საბრძოლველად სუსტნი ვართ, მასთანვე შუაში მომწყვდეულნი. ვარჩიეთ ქართველ მტრებთან მშვიდობიანი გზით მორიგება.

ამავე დროს დარიალში ბრძოლა გრძელდება. სამჯერ დაგელაპარაკეთ ყაზბეგის კომენდანტი მაჭავარიანი პირდაპირი მავთულით და როგორც ხალხს გადმოვცეა სამჯერვე დაპირებულხართ ძალების გამოგზავნას. ველოდით და ველით, მაგრამ ჩვენი მაშველი არსაიდან სჩანს. მტერი გარშემორტყმული გვყავს. ხალხს გული გაგვიტყდა: მთავრობა ყურს არ გვიგდებს და რა ვქნათ მარტო ჩვენანო. თუ რამეს გვიშველით—გვიშველეთ თუ არა ვნებდებით მტერს და იხსნება დარიალის კარები. ჩვენ ვფიქრობთ ეს ამბავი თქვენთან ცხადი არ არის, ვფიქრობთ, რომ მტერმა ტელეფონი გზაში დაიჭირა და ის ელაპარაკა ყაზბეგის კომენდანტს თქვენ მაგიერ. ვფიქრობთ, რომ იქნება რომელიმე სადგურიდან მტერი ვითომც ყაზბეგის სადგურიდან გატყობინებდით, რომ აქ ვითომც მშვიდობიანობა იყოს და არაფერი გაჭირვება არ არის, თორემ თუ ეს ყველაფერი ე. ი. ჩვენი გაჭირვება და სამშობლოსი თქვენთან ცხადია, ნუ თუ საშველი აღარ არის?! 25 ივნისს ქართველ მტერს ძმური კავშირით შევთანხმდით, რომ დაიცავენ ჩვენს პიროვნებას და მტერს. 26 ივნისს ეს ქართველი ჯარი ჩამოვიდა სტეფანწმინდაში. 27 ივნისს მოგვთხოვეს დარიალის კარების გახსნა და რუსი ბოლშევიკების გამოშვება, მოგვთხოვეს იარაღი, ზარბაზნები, ჩვენ პროტესტი განვაცხადეთ, მაგრამ ძალა მაინც არ შეგვწევს. დარიალში ისევ ბრძოლა გვაქვს. ამ წერილს ვსწერ 27 ივნისს შუადღისას. ქართველ ჯარებთან (ბრბოსთან) კამათი გვაქვს, შეიძლება სულ გავწყდეთ, შეიძლება დავმორჩილდეთ, სხვა შველას არსაიდან ველით. ამ წერილს საგანგებოდ ვგზავნი შიკრიკით, იმედი დაკარგული მაქვს, შეიძლება არ მოაღწიოს თქვენამდინ*). ტელეგრაფი და ტელეფონი ქართველი ბრბოს ხელშია მცხეთიდან ყაზბეგამდინ. ამ მდგომარეობას მოვწერდი პოდპ. აბესაძეს და არ ვიცი თუ თფილისშია. ის კარგად მიცნობს მე. ამიტომ მაპატიეთ თუ თქვენ პირდაპირ მოგწერეთ. სტეფანწმინდის წარმომადგენელი (ხელი აწერია)".

სიმონ შადური.

(დასასრული იქნება).

*) ამ წერილის [illegible] ეს ერი უკანასკნელი სოფელიც [illegible] დაგვრჩა და იქამდინ არ მოგვეშველ[illegible] სანამ საქართველოს ჯარის მოახლოვ[illegible] არ დარწმუნდენ.

*) როგორც შემდეგ გავიგე ეს წერილი გაგზავნიდან მესამე დღეს ჯარის სარდალს ბ-ნ ჯუღელს მიეღო შიკრიკისაგან, მცხეთის ახლოს, როცა ეგი ჯარებით გამოსული იყო თფილისიდგან.

დანაშაული-სასჯელი და სოციალიზმი

(მაშინ, როდესაც უსამართლობის ზღვა დაშრება).

(დასასრული)

შენიშნულია, რომ კრიზისების დროს იზრდება მათხოვრობა და მატანტალობა. ეს კი ის წრეებია, რომელნიც იძლევიან დამნაშავეთა რაზმებს.

თვით მატანტალა—მათხოვრები ხომ მუდმივ მუქარასა და საშიშროებას წარმოადგენენ საზოგადოებისათვის: ისინი მუდამ დანაშაულობის პირზე დგანან და საკმაოა პატარა ნაბიჯი, რომ მათხოვარ-მატანტალიდან მიიღოთ „ბოროტმოქმედი".

კრიზისების როლს თამაშობს პურის სიძვირეც. მოვიყვან ბაქოს მაგალითს. მარტში და აპრილში ის მოსწყდა თითქმის მთელ ქვეყანას. პური აღარ იშოვებოდა, ან თუ იშოვებოდა, ისეთ საზღაპრო ფასებში, რომ მისი ყიდვა მხოლოდ მდიდრებს შეეძლოთ, საშუალო და დაბალი კლასები დარჩა მშიერი და რა სურათს ვხედავდით: ერთი მხრით ქუჩებში იხოცებოდა ხალხი შიმშილით, ამასთან ერთად კი გაჩნდა აუარებელი რიცხვი მათხოვრებისა. ქუჩებში, ტროტუარებზე, ბულვარში შეუძლებელი იყო გავლა: ქალები და ბავშვები, მოხუცებულები და ჯანმრთელები გზაზე ელობებოდენ გამვლელებს, იჭერდენ, ხელებს უკოცნიდენ. კარებში, ეზოებში და საზარეულოებთან იდგა მთელი „კუდი" მათხოვრებისა. შესამჩნევი შეიქნა სპეციალურათ პურის ქურდობა.

მატანტალა მათხოვრების რიცხვი თურმე მატულობს ზამთარში, ამავე დროს მატულობს პირდაპირ ეკონომიურ ნიადაგზე აღმოცენებული დანაშაულებაც. ან კი რა გასაკვირალია: შიმშილს კიდევ ერთი უბედურება ემატება—სიცივე. შესამჩნევია, რომ იმავე მიზეზების გამო ზამთარში იზრდება ცხოველებისა და ფრინველების მტაცებლური მიდრეკილება. ზამთარში, როდესაც უფრო ძნელი ხდება საჭმელისა და თავშესაფარის შოვნა, ისინი თითქოს საშინლად თავხედდებიან. ბღურები მოურიდებლად შემოიჭრებიან ოთახებში, სადაც ადამიანები არიან; მგლები ყურადღებას აღარ აქცევენ საშიშროებასა და ფათერაკს, თავგამოდებულებივით უვარდებიან სოფლებს ხროებით და თითოეულათ.

იგივე ულმობელი ბუნების კანონი უძახის და აიძულებს ადამიანებსაც ჩაიდინონ ბოროტება და თავის შერცხვენა. სამწუხაროა, მაგრამ საკვირველი კი არა. რა დარჩენია მშიერს, გაცარცულს, უსახლკაროს? ან მათხოვრობა ან ქურდობა, ან თავის მოკვლა. და იქნება უფრო ადვილი იყოს ჩვენთვის გავიგონოთ, რომ ჩვენმა ძმამ, ან მახლობელმა თავი მოიკლაო, ვიდრე თავი დაიმცირა და მათხოვრობა დაიწყო, ან მოიქურდაო, მაგრამ გმირები იშვიათად იბადებიან და მისახვედრია, თუ ყველაფერს მოკლებულნი სხვებსაც თავის ხვედრს უმზადებენ.

თქმულიდან სჩანს, თუ სად არის ბოროტების დასაწყისი.

საფიქრებელია, რომ ბოროტება ადამიანის ბუნების აუცილებელი თვისება არაა, რომ დამნაშავე არ არის რაღაც განსაკუთრებული არსება, უგრძნობო, უზნეო, უნამუსო, გაუსწორებელი. პირიქით, ისინიც ისეთები არიან, როგორც სხვები, მხოლოდ პირობების და შემთხვევის ბრალია, რომ ბოროტების მატარებელნი გახდენ.

და თუ გრძნობას არ ავყვებით, თუ სამართლიანათ გავსჯით, დავინახავთ, რომ ისინი დამნაშავე მხოლოდ იმაში არიან, რომ დაიბადენ, მაგრამ მას შემდეგ, რაც ეს უბედურება შეემთხვათ, იმ პირობებში, რომელშიდაც ისინი იყვნენ, უკეთესი ვერ იქნებოდენ. ეს პირობები კი საზოგადოებამ შექმნა, მაშასადამე დამნაშავე საზოგადოების ბოროტებისთვის აგებს პასუხს.

სწორედ ასე ბიბლიური თქმულებით კაცობრიობას აწევს წყევლა ადამისა და ევას ცოდვებისთვის.

მეტად საგულისხმო მაგალითი უჩვენა ქვეყანას ცნობილმა რობერტ ოუენმა. მან ერთი ფაბრიკა იყიდა. ამ ფაბრიკის მუშები იქვე ცხოვრობდენ. ესენი თურმე ერთიანათ ნაძირალებისგან შესდგებოდენ, „ქურდობა იყო მათი ხელობა, ლოთობა—ჩვეულება, ტყუილი—ზნე". ოუენმა მოუმატა მათ ხელფასი, შეუმოკლა სამუშაო დღე, აუშენა შკოლა ბავშვებისათვის და სავალდებულო გახადა იქ სწავლა. სრულებით აკრძალა სასჯელი, როგორც პატარაებისთვის, ისე მოზრდილთათვისაც. ასწავლიდენ წერა-კითხვას, გიმნასტიკას, სიმღერას, ცეკვას, მუსიკას. დიდებისთვის გახსნეს წიგნთსაცავი-სამკით., საღამოს კურსები, მოაწყვეს გრძნობისა და გონებისა გამომღვიძებელი, სასიამოვნო და სასარგებლო გასართობები, შექმნეს რაღაც მზგავსი მუშათა კლუბისა. გააკეთეს საერთო სამზარეულო, მოაწესრიგეს იაფ-ფასებში სასურსათოს ყიდვა-დამზადება და სხ.

ნაყოფი საკვირველი გამოდგა: მოისპო ლოთობა, გაუტანლობა, კინკლაობა. ქურდობის ხსენებაც კი აღარ იყო. ხალხი გამოიცვალა, გარდიქმნა.

ეს ღირს იმათ, რომ ამაზე დაფიქრდეს. თუ ასე ცოტა რამით შესაძლებელია მათი გასწორებაც კი, ვისაც ბოროტება და გარყვნილება შეუსისხლხორცებია, თუ ოდნავ გასუფთავება იმ ატმოსფერის, რომლითაც მასსა სუნთქავს, საკმარისია, რომ ხალხი გარდიქმნას, რა იქნება მაშინ, როდესაც მოხდება საწარმოვო იარაღთა განსაზოგადოებრივობა, როდესაც წარმოება მოეწყობა ყველას საკეთილდღეოთ, როდესაც მატერიალურათ ყველა უზრუნველყოფილი იქნება, ყველას შეძლება მიეცემა დაისვენოს, კაცურათ იცხოვროს, ერთი სიტყვით როდესაც სრული თავისუფალი გახდება საზოგადოება და პიროვნება.

გაჰქრება არსებული საზოგადოებრივი სიდუხჭირე, დაშრება მთელი ზღვა უსამართლობისა და მაშინ ტანჯულებსაც უნდა შეაშრეს ცრემლი, მაშინ უსამართლობის შედეგებიც უნდა მოისპოს.

მანამდის კი ის, ვისთვისაც კაცის ღირსება ძვირფასია გულდათუთქული მოწმე იქნება ადამიანის დამცირებისა და მწუხარების, დანაშაულობისა და სასჯელის.

პროლეტარიატის ზრდას ფეხ და ფეხ მიჰყვება დანაშაულობის ზრდა. დანაშაულობა შექმნა მშრომელი მასსის საზიზღარი პრივილეგია.

მაგრამ მას უნდა თავიდან მოიშოროს საშინელი წყევლა, უარი სთქვას ამ სამარცხვინო პრივილეგიაზე.

მას უნდა თავი დააღწიოს იმ მდგომარეობას, რომელიც მას მშვიდობიანობისა და საზოგადოების მუდმივ საშიშროებათ ხდის—და ის ამას შესძლებს.

ალფა ციხკარიძე.

თათბირი [illegible] აგრარული რეფორმ. გამო

გორის მაზრა.

გლეხები მოითხოვენ მათდამი მიწების კერძო საკუთრებათ (უფასოთ) გადაცემას. მიმღები კომისიის მუშაობა ნელის ნაბიჯით მიდის. ადგილობრივი პირობები მუშაობას ხელს უშლიან.

დუშეთის მაზრა.

ამ ჟამათ მიმღები კომისიის მუშაობა სავსებით შეწყვეტილია. მიწის კანონს მცხოვრებლები იჭვის თვალით უყურებენ. იყო შემთხვევები, როცა მიმღები კომისიები დაატუსაღეს. გლეხები მიწებს იტაცებენ, ეშინიათ, რომ კვლავ მიწათმფლობელებს არ ჩაუვარდეს ხელში. გლეხებში დიდი მისწრაფებაა მიწის კერძო საკუთრებათ გადაცემისადმი. ზოგიერთ რაიონებში მოეწყო სასოფლო მიწის კომისიები, რომლებიც გლეხებს უნაწილებენ სამუშაოთ მიწებს, სულ მიღებულია 5,500 დესეტ. მიწა.

თფილისის მაზრა.

მაზრაში მუშაობს 6 მიმღები კომისია. გლეხებისაგან აქტიური წინააღმდეგობა (დაბრკოლება) არ არის შემჩნეული, მაგრამ არ არის შენიშნული, აგრეთვე აქტიური დახმარება. სულ მიღებულია 24,610 დეს. აქედან გლეხების მიწებია 4,098 დეს. მემამულეების—15,662 დ. სამონასტრო 537 დ., სხვადასხვა მიწები 4,212 დეს. მისაღებია კიდევ 115,389 დ. მიღებული მიწებიდან 7,000 დეს. უკვე გადაეცა ცალ-ცალკე გლეხებს დასამუშავებლად, 17 ნახ. ათასი დეს. კი სოფლის საზოგადოებებს. კერძო საკუთრებისადმი მისწრაფება გლეხებში ძლიერია. მიწის ნორმა, თუ რამდენი უნდა მიეცეს გლეხს, ჯერ არ არის გამომუშავებული. გლეხებს არ უნდათ გადახდა რამე მიწისათვის. ხოლო მიმღები და ჩამომრთმევი კომისიების ხარჯების ანაზღაურების წინააღმდეგ არ მიდიან. საბალახო მიწების ნაკლებობაა.

თელავის მაზრა.

მაზრაში მუშაობს 4 მიმღები კომისია. მიღებულია 221 დეს. ვენახი, დიდ ბაღი, 10,893 დეს. სახნავ-სათესი, 25,992 დეს. ტყე და 956 უვარგისი მიწა. გლეხები მიმღებ კომისიას არ უყურებენ ნდობის თვალით. კომისიას გლეხებთან არა აქვს კავშირი. სახნავ-სათესი მიწები ფაქტიურად ახლა გლეხების ხელშია. კერძო საკუთრებისადმი მისწრაფება დიდია. გლეხები თანახმა არიან სახ. აუნაზღაურებ აგრარული რეფორმის გასატარებლათ დახარჯული თანხა. გლეხებთან მიწის გამოყიდვაზე ლაპარაკი ძნელია. ყველა მემამულეების მიწა უკვე გლეხების ხელშია. ისინი ხშირათ ყიდულობენ ერთმანეთისაგან მიწას. როგორც იყო მოხერხდა ამ წელს საიჯარო გადასახადის დაწესება კოდის სახით.

სიღნაღის მაზრა.

მაზრაში მუშაობს სამ[illegible] მცხოვ[illegible]ებ[illegible]სია. სულ მიღებულია 86 [illegible] მუ[illegible]ლება შაობას ძლიერ ხელს უშლ[illegible]ცებზე მოება, რომ მიწები ნაჭრებად შუ[illegible] სხვა მამულებში განაწილებუ[illegible] ერთ რაიონებში მიწები უკვე გლეხების ხელშია. 7 დეს. დატოვებას [illegible] ლეების ხელში გლეხები დიდათ [illegible] საიჯარო გადასახადის წინააღმდეგ დიან. სახელმწიფო ხა[illegible] გვპირდებიან, მხოლოდ [illegible]მარებას. თარი კავშირი არ უნამ აქ ისევ ნასკნელ დროს სიღნაღი და ძალიან გადმოსახლებულ[illegible]კენ ბრ[illegible]ს. ბერნიიდან, სახლდებ[illegible] დატოვებულ მიწებზე. ამ ახლად ლებულთა შესახებ ჩვენ შემთხვევ[illegible] ვიგეთ, ამას შესახებ მიწის კომისია არავითარი ცნობები არ ჰქონიათ.

სოც.-დემ. საექიმო კავ-რის კრება

28 ივლისს მოხდა მეორე კრება [illegible] დემ. საექიმო პერსონალისა, რომ[illegible] დაესწრო 30 კაცამდე. გასარჩევი შემდეგი: დროებითი ბიუროს მოხ[illegible] წესდების განხილვა და მუდმ[illegible] გეობის არჩევა. კრებას თავმჯდ[illegible] ობდა ექ. მგალობლიშვილი. [illegible] [illegible] მდივანმა წა[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

...ყო, დამტკიცებული, ამის შემდეგ ექ. ნ. რუხაძემ, რომელსაც დავალებული ჰქონდა ხოლერის შესახებ ცნობების შეკრება, დამსწრეთ მოკლეთ გააცნო დღევანდელი მდგომარეობა და სისტემა ბრძოლისა, მის შემდეგ ილაპარაკა ა. ურუშაძემ, რომელმაც ნათელჰყო დღევანდელი ხოლერასთან ბრძოლის აპარატი და დასძინა, რომ აუცილებელია ჩარევა ამ საქმეში დემოკრატიის იდეების მატარებელ საექიმო პერსონალისა, რომელიც შესცვლის ბრძოლის სისტემას. აზრის გაცვლა გამოცვლის შემდეგ შესაფერი რეზოლიუცია იქნა მიღებული და ამორჩეული სამი პირი, სახელდობრ ექ. მგალობლიშვილი, ნ. რუხაძე და ექიმის თანაშემწე ვ. საათაშვილი, რომელთაც დაევალათ ამ საქმის მოწესრიგება. ამის შემდეგ კრება შეუდგა წესდების განხილვას მუხლობრივ, და ზოგიერთი მუხლების დამატებით და შესწორებით მიღებული იქნა, მხოლოდ გადაეცა სარედაქციო კომისიას შესასწორებლათ. რაც შეეხება გამგეობის არჩევას, კრებამ გადასდო მომავალ კრებისთვის, დაევალა ზოგიერთს, რომ ამხანაგები შეჰკრიბონ, მომავალ კრებაზე...

მდივანი ვ. საათაშვილი.

ყარაიაზის ველი

სულ რაღაც სათ ნახევრის მანძილზე თფილისიდან ძევს ეს ველ-მინდორი. მთელი ეს თვალუწვდენელი მინდორი დაჭრილია არხებით და ირწყვის. თამამათ შეიძლიან ეთქვა, რომ ამ ადგილის შემოსავალი ეყოფა ყოველ წლივ საქართველოს რესპუბლიკას. როდესაც ეს ადგილი რუსეთის სახელმწიფოს ხელში იყო, აქედან იოლათ გამოდიოდა არამც თუ მთელი საქართველო, არამედ გარეშეაც გაჰქონდათ.

საქართველოს ტერიტორიაზე მყოფი რუსის ჯარის მსხვილ-ფეხი საქონელი ამ ადგილის თივით იკვებებოდა.

თივასა და სხვა ხორბლეულს რომ თავი დავანებოთ, გასაშტერებელი სიუხვეა: ბოსტნეულობისა და ბამბისა.

მარტო ხახვი გაჰქონდათ აქედან ხუთასი ათასი ფუთი, აგერ კიდევ კარტოფილი, კომბოსტო და სხ.

[...]ი სწორეთ ეს მადანი სრულებით უყურადღებოთ არის. ცის მანანასავით ველით უცხო მხარიდან პურის შემოტანას, რომ უშველებელი აწეული ფასი ამ ნოვაგეზე დავწიოთ და ცხვირ წინ კი სიმდიდრე მიგვდის. ამ ორი კვირის [...] ჩვენ არაა ერთხელ გაგვიმეორე[...] [...]აც ჯერ არის, რომ ყარაიაზის [...]რის ჰირნახულს განსაცდელი მოე[...]ის, ხელიდან გაგვისხლტება, თუ დროზე არ იქნა ზომები მიღებული.

ეს მხარე დასახლებული იყო რუსების სოფლებით, რომლებიც უვლიდენ ამ ვება მინდორს. ამას წინეთ, სწორეთ ჰირნახულის აღების დროს აქ დასახლებული რუსის სოფლები გადასახლდნენ რუსეთში, მიატოვეს კარზე მომდგარი მოწეული ჰირნახული ღვთის ანაბარათ. ამ რიგიან მოწყობილ რუსის სოფლებში და მზა-მზარეულ ჰირნახულს დაეპატრონა ბორჩალოს და ადერბეიჯანის თათრობა: „უპატრონო ეკლესიას ეშმაკები დაეპატრონენო“. თივის სათიბათ და ჰირნახულის მოსაკრებათ, რესპუბლიკისათვის გაგზავნილი იყო მუშები ე. რა[...]იშვილის ხელმძღვანელობით.

ერთ მშვენიერ დღეს დაეცნენ თათართა ბრბოები და ჩვენ მიერ მზა-მზარეუ[...] [...]ლი ჰირნახული დაიტაცეს. [...]ემდეგ კი ვიკადრეთ ჯარის [...]აიაზში, მაგრამ რაღა დროს, [...]თი ათასი ფუთისთვის?

[...]ა ველიდან მოცელილია მარტო 15 0 დესეტინა თივა და მოსა[...]ულია ამდენივე. 5 ათასა დესეტინა მე[...]ტი მოძოვილია თათრის საქონლისაგან. [...]რხები გაუხრეხიათ და საკეტი წყლის [...]ავები ამოღებული აქვთ და გატა[...]

[...]ემამულეებს ეკუთვნით 4560 დეს.
[...] . . . 4000 —
[...]ათრების . 2100 —
[...] . . . 8000 —
[...] . . . 3450 —
[...]ლ-წვრილ მესაკუთრეთ 210 —

[...]ნარჩენი თივით არის გაშვებული. [...] აქედან გაჰქონდათ უმთავრესათ ბათუმში, სოხუმში, ქუთაისში, [...]ისში. მილიონ ფუთამდის თივა კი [...] ადგილობრივ მცხოვრებთ ურმებით [...]ნდათ თფილისში წელიწადში არა [...]ებ 100 000 ფ. ამ თივის გარდა [...]აზიდან მთავრობას შეუძლიან მი[...]

[...] . . . . . 100 ათას ფუთ.
[...] . . . . . 50—60 „ „
[...]დორი . . . . 200 „ „
[...]დრიჯანი . . . . 500 „ „

[...]ქ იყო გამართული პამიდორის პიუ[...] [...] ქარხანა, რომელიც აღარ არსებობს. [...]წარმოებს იღებდა თფილისის [...]რთა ეკონომიური საზოგადოება.

[...] ოდის აუარებლათ საზამთრო ნეს[...] [...] ჭარხალი იწონის 20 გირვანქმდის, გოგრა 2 ფუთს. კართოფილს იღებენ ორ მოსავალს წელიწადში, ისიც პირველ ყოფილ მოვლით და რა იქნება თუ ამ მინდორს შეხვდა შესაფერი განათლების კაცი და რაციონალურათ მოუარა.

დესეტინაზე მოდის:

სიმინდი . . . . 200 ფუთი
რიგზედ დათესი . . 400 „
კართოფილი . . . . . 1000 „
კომბოსტო . . . . . . 2000 „
ჭარხალი . . . . . . 2000 „
პური . . . . 100 „
ქერი . . . . 50—60 „
„სემიჩკა“ . . . . . . 250 „

სარწყავი ადგილი იქნება 10 ათასი დესეტინა. ეს პირველ ნაწილში ყარაიაზის ველისა.

ამის ზევით ძევს ეგრეთ წოდებული მკვდარი სახელმწიფო ადგილი 6863 დ. ეს ადგილი ითვლება ურწყავათ, მაგრამ თუ მოირწყო, რაც ძალიან ადვილია პირველ განყოფილებას აჯობებს ბამბის მოსაყვანათ. თუ ბამბას დავთესავთ აქ, დესეტინა მოიყვანს 150 ფუთს. აქ ხარობს სამაგალითოდ აგრეთვე ვაზი, დაუფასებელი აბრეშუმის ჰია, მეფუტკრეობა და სხვ.

ეს ნაწილი შეიცავს 5700 დეს 2 ათას დესეტინამდე ახლავე გაწმენდილია, სადაც შეიძლება დაიწყოს კაცმა ყოველნაირი სამეურნეო კულტურა. ეს განყოფილებაც დაყოფილია არხებათ, წყლის გამოშვების მეტი არა სჭირდებარა. მუშაობას და წყლის გამოშვებას ეხლავე, 15 მარიამობისთვემდე უნდა შევუდგეთ და აგრეთვე აქედან ჯარი არ უნდა მოსცილდეს, თორემ ამას შემდეგ მომთაბარო თათრები შემოესევიან მთებიდან და მოიკალათებენ საზამთროდ.

ყარაიაზიდან წელს გადასახლდა რუსის მოსახლეობა 300 კომლი, აისორების —52 კომლი, სომხების 30 კომ. თავი დაანებეს მუშებმა. იმერლებმა და ქართლელებმა 215 კაცი, რუსებმა 200 კაცი, სომხებმა 30 კაცი.

თივა ითიბება ორჯერ წელიწადში. რუსის ნასოფლარში ტატიანოვკაში ეხლა დასახლდენ ჯანდარელი თათრები, მიხაილოვკაში კარაპაპელები, ნაზარლოდან, კესალოდან და კაპანაკჩიდან. ვოეიკოვის სოფელში შიხლინცელები (ყაზახის მაზრიდან) ეს უკანასკნელები არიან უმთავრესად ამბოხების და დაცემის ორგანიზატორები.

ყარაიაზში ჩვენ ყურადღებას იპყრობს საცდელი მინდორი 400 დეს. ხილის ბაღ ქვეშ 6 დესეტინა ვენახი ერთი მეოთხედი დეს. ბამბის ქვეშ 6 დეს.

დანარჩენ ალაგას დათესილია ქერი, ჭარხალი, კარტოფილი და სხ. აქ ჰყავდათ ჯორ-ცხენები და ცხენები 50-მდე, ძროხა ასი სული, ხარები 20 სული, სულ ჯიშიანი. ინვენტარი: ეტლები, ფურგუნები, მანქანა ბამბის საწმენდი, მატორი და სხვა ძვირფასი მანქანები მილიონ მანეთზე მეტად ღირებული. ყველა ეს ზოგი წინათვე დატაცებული და ზოგიც გაძარცვულია ადგილობრივ მოკალათებულ გარეული დივიზიისაგან, რომელიც დასახლებულა საცდელი მინდვრის სასახლეში.

მთელი ეს მინდორი დაყოფილია არხებით, რომელიც დაშორებულია თითო ვერსზე და შუაზე კიდევ გადუდევს პატარ პატარა არხები. ამნაირი ოთხკუთხიანი ნაჭრები თითო ვერსიანი იქნება სულ 16, არხი 13, სიგრძით 5—8 ვერსი. საჭიროა კიდევ შიგა და შიგ დრენაჟი. ეს ამოდენა უკიდეგანო მხარე იმყოფება თათართა ბანდების ტერორ ქვეშ და მუშებსაც ეშინიათ მუშაობისა. აუცილებლათ საჭიროა თათართა იარაღის აყრა და ნამეტნავათ გარეულ დივიზიის, თათრების ბანდები ღამ ღამე იტაცებენ მოსავალს და გააქვთ საზღვარზე მტკვარზე.

წინათ აქ მუშაობდა არა ნაკლებ 5—6 ათასი მუშა.

აქედან თათრები იყვნენ: 70 — 100 კ.
სომხები . . 300— 400 „
ქართველები . . 2000—3000 „

დანარჩენი სხვა ეროვნებისა. მანამდის რესპუბლიკის ხელში გადმოვიდოდა ეს მამული, მეურნეობას და იჯარას აწარმოებდენ მოიჯარადრენი 300—400 დესეტინამდი. ყოველ დღე ყარაიაზის სადგურიდან 15 ვაგონამდის სხვადასხვა სანოვაგე გადიოდა. ყველა ამ სიმდიდრეს მოვლა და პატრონობა უნდა. აქ არაფერი მითქვამს იმ აურებელ სიმდიდრეზე და ნადირზე, რომელიც მოიპოვება დიდი მთავრის მამულში.

შაქრო ჯავახიშვილი.

ს.-დემ. პარტიაში

სოფ. საგარეჯო. 28 ივლისს შესდგა ადგილობრივი სოც.-დემოკრატიული მ. პ. კრება. გასარჩევი იყო შემდეგი სამი კითხვა: 1) პარტიული მუშაობა; 2) მიმდინარე მომენტი და 3) ორგანიზაციული საკითხი. პარტიული კრება თებერვლის შემდეგ აღარ ყოფილა, რაიც მიეწერება წევრების გულგრილობას და არც საწევრო გადასახადი გად უხდიათ დღემდის არავის, ამიტომ კრებაზე ამორჩეულ იქნა სამი კაცი, რომელთაც უნდა თავი მოუყარონ ყველა გაფანტულ ამხანაგებს. 3 აგვისტოსთვის დაინიშნა კრება, სადაც უნდა ამოირჩეს პრეზიდიუმი და სხვა. მიმდინარე მომენტზე ილაპარაკა დროებით აქ ჩამოსულმა და იმავე დღეს თფილისში მიმავალმა ამხანაგმა შაქრო ჯაფარიძემ. შესაფერი რეზოლიუცია იქნა გამოტანილი. დასასრულ ამხ. შ. ჯაფარიძეს დაევალა თფილისში სთხოვოს, სადაც ჯერ არს, გამოგვიგზავნონ ორი ან ერთი პრაქტიკულათ მომზადებული ამხანაგი პროპაგანდისთვის, როგორც პარტიული საქმეებისთვის, ისე რამდენიმე სოფლის მიტინგებზე გამოსასვლელათ, თორემ ჩვენი ძალები საკმარისი არ არის. პარტიაში ითვლება 40 წევრი, კრებას დაესწრო 21.

დათიკო.

მუშათა შორის

თფ. საქონლის სადგური. 29 ივლისს, საღამოს 6 საათზე, შესდგა თფილისის საქონლის სადგურის მუშათა კრება ამხ. გრ. ცინცაბაძის თავმჯდომარეობით. დღის წესრიგში შემდეგი კითხვები იყო: 1) მოხსენება პროფესიონალური კავშირის თავმჯდომარის ბერძენიშვილისა; 2) პროფესიონალური კავშირის დამტკიცება; 3) სარევიზიო კომისიის მოხსენება; 4) სადგურის მუშების სასურსათო კომიტეტის განცხადება; 5) ეკონომიური კრიზისი; 6) ბიბლიოთეკის გახსნა სადგურში; 7) კონტრ რევოლიუციასთან ბრძოლა და 8) არჩევნები. პირველად მოხსენებას აკეთებს ამხ. იოსებ ბერძენიშვილი. მან აუხსნა ხალხს კავშირების საზოგადო მნიშვნელობა, ჩვენი კავშირის წარმოშობის ისტორია, მოიგონა და აღნიშნა, თუ რა სარგებლობა მოგვიტანა მან ჩვენ მუშებს ამ დროში. ორატორმა მოუწოდა მუშებს აერჩიათ კავშირში ისეთი პირები, რომლებიც დაიცავენ მას და დაუღალავად იმუშავებენ შიგ.

მოხსენების გათავებისას შემდეგი რეზოლიუცია იქნა მიღებული: „თფილისის საქონლის სადგურის მუშების შეერთებულმა კრებამ მოვისმინეთ რა მოხსენება ამხ. იოსებ ბერძენიშვილისა პროფესიონალური კავშირის შესახებ, უცხადებთ ნდობას და მადლობას კავშირის გამგეობას თავისი დაუღალავი მუშაობისათვის ჩვენი ინტერესების დასაცავად და ვიძლევით სიტყვას, რომ მომავალში ყველაფერში დავეხმარებით კავშირს“.

ეკონომიური მდგომარეობის შესახებ მიღებულ იქნა შემდეგი რეზოლიუცია: „ვინაიდან თფილისის საქონლის სადგურის მუშები ნივთიერად გაჭირვებულ მდგომარეობაშია: იმ დროს, როდესაც სხვა სახელოსნოს მუშები 600—700 მ. ღებულობენ თვიურათ, ჩვენ კი გვაქვს მხოლოდ 240 მ. თვეში, ამ დროში სრულებით არ გვყოფნის, უკანასკნელად ვაძლევთ წინადადებას რკ. გზის ადმინისტრაციას მოგვიმატოს ჯამაგირები, გვაცნობოს რამდენი გვემატება და რა თვიდან. ეს მით უმეტეს ადვილი განსახორციელებელია, რომ 600 მუშის მაგიერ ეხლა ვიმყოფებით 290 კაცი.

შემდეგ მოხდა ფარული კენჭის ყრით არჩევნები კავშირის გამგეობაში. არჩეულ იქნენ ხმის უმრავლესობით: იოსებ ბერძნიშვილი, იაგორ ასამბაძე, სიმონ ჰქუასელი, იაგორ ორმოცაძე და კირილე გაბუნია.

ხ. ქრისტინეშვილი.

პროვინცია

დვალიშვილების საზოგადოება (საჩინოს მხარე). ეს საზოგადოება ძრიელ ჩამორჩენილია. აქ ჯერ არ არსებობს წიგნთსაცავ-სამკითხველო. არის მხოლოდ ერთი ორ კლასიანი სამინისტრო სკოლა და ერთიც სამრევლო. საზოგადოთ საჩინოს მხარეში მცხოვრებნი ჟურნალ-გაზეთების კითხვას მოკლებულია. ამის მიზეზი რაიონზე უხიდობა და უგზობაა.

ამ მხარეში სოფელი ვანი უფრო კულტურულია. აქ არის უმაღ. დაწყებითი სასწავლებელი, გადაწყვეტილია გიმნაზიის გახსნაც. გაიხსნა ფოსტის განყოფილებაც, მაგრამ ფოსტა ვერ მოქმედობს კარგად. სოფ. ვანში ინტელიგენტთა ძალები მოიპოვება, მაგრამ უმოქმედობას იჩენენ კომისრებიც ვერ სდგანან თავის სიმაღლეზე და ხშირად ითვრებიან.

სოფელ დვალიშვილებში არის თფილი გოგირდის წყლები, სადაც ავადმყოფნი ბლომად მოდიან, მაგრამ სამწუხაროთ, ეს აბანო მოუწყობელია და ავადმყოფებს არ აქვთ საშვალება რიგიან ბინებში იცხოვრონ. საჭიროა ასეთი წყლების მოვლა-პატრონობა თვით სახელმწიფომ იკისროს, რაც დიდ სარგებლობას მოუტანს მას და ამ საზოგადოებასაც.

აქეთაც პურის და სიმინდის დიდი ნაკლებობაა და საჭიროა ვისგანაც ჯერ არს ამ მხარესაც აღმოუჩინოს დახმარება.

ი. გადიდელი.

ნიგოითი (გურია). 21 ივლის აქ მოხდა მთელი საზოგადოების შეერთებული კრება, სადაც არჩეულ იქნა ერთი რწმუნებული, რომელიც გაყვება ბანკის და მემამულეების მიწების ჩამომრთმევ კომისიას. ნიგოითის რაიონში დაახლოვებით იქნება 4065 ქცევა მიწა, რომელიც უნდა მიიღოს მიწის კომისიამ, მიწის კომისია ამ დღეებში უკვე გაემგზავრა აღნიშნულ მიწების მისაღებათ: ამავე კრებაზე ადგილობრივმა ფერშალმა ამხ. თ. წილოსანმა მოკლეთ აუხსნა კრებას ის მოსალოდნელი საფრთხე, რომელიც მოგველის სხვადასხვა ავათმყოფობის გავრცელების მხრივ; ირკვევა, რომ ხოლერის ნიშნებიც ახლო მახლო ქალაქებში უკვე არის, კრებამ აუცილებელ საჭიროთ სცნო თითეულ სოფელში სანიტარულ კომისიის არჩევა, რომლებიც ერთად იმოქმედებენ და თვალყურს ადევნებენ, რომ ყოველგან დაცულ იქნას სისუფთავე და აცილებულ იქნას ყოველივე ის, რაც ხელს შეუწყობს ავათმყოფობის გავრცელებას. კრებამ აგრეთვე აირჩია საზოგადო ვექილები საკანცელარიო ხარჯების გამოსაწერათ; ამ დღეებში აქ მოველით ფოსტა-ტელეგრაფის განყოფილების გახსნას, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს ახლო მახლო საზოგადოებისათვისაც, ასეთი დაწესებულებები მოწყვეტილ საზოგადოებისათვის დიდ კულტურულ განძს შეადგენს, რომელიც საშვალებას მისცემს კულტურულათ შეუკავშირდეს რკინის გზის სადგურს, ამ საზოგადოების ზოგიერთ სოფლებში თავი იჩინა სხვადასხვა ქურდობამ, გასტეხეს წისქვილები, წაიღეს ფქვილი. ქურდების აღმოსაჩენათ მიღებულია ზომები, ამ საზოგადოებას აქვს ბევრი სხვადასხვა კულტურული დაწესებულება. არსებობს 1—დაწყებითი ოთხ კლასიანი სასწავლებელი და აგრეთვე ორ კომპლექტიანი განყოფილება, ასეთივე ორ კომპლექტიანი არსებობს ყველა სოფლებში გარდა ერთისა, ყველა სოფლებში არსებობს აგრეთვე სამკითხველოებიც და კოოპერატივები. უნდა ავღნიშნოთ, რომ სამკითხველოს საქმე ცენტრში ვერ არის სასურველ ნიადაგზე. ეს სამკითხველო პირველათ დაარსებულა აქ და საჭიროა მეტი ყურადღება, რომ პირველათვე არ მოისპოს მისი არსებობა, მოწინავე ამხანაგები ბევრს ცდილობენ, მაგრამ ერთხელ კიდევ საჭიროა მის გარშემო ენერგიული მუშაობა; აგრეთვე მეტად ცუდ პირობებში უხდებათ ადგილობრივ სოფლებს სადგურიდან წერილების და სხვა კორესპონდენციების მიღება. წერილები ღვთის ანაბარათ ყრია და თავის დროზე ვერც ერთი ვერ ღებულობს, საჭიროა იქონიონ თავიანთი ყუთები სადგურში ისე, როგორც სხვა დაშორებულ საზოგადოებებს აქვთ, რომ ამითი რიგიანათ მიიღონ როგორც წერილები ისე გაზეთები და სხვა. აქაური სადგურის მილიციონერს ამ დღეებში ჩხუბი მოუხდა ადგ. მცხ. ალისტრახო სურგულაძესთან, როგორც ირკვევა, მილიციონერი მთვრალი ყოფილა. ნუ თუ ასეთი წესრიგის მცველები უნდა გვყავდეს?

თ—კა.

წერილი რედ. მიმართ

დუშეთში მომხდარ ამბების შესახებ, თურდოსპირელს სხვათა შორის მოყავს გლეხების განცხადება („ერთ.“ № 153): 1) ვინ გაავრცელა ხმა, რომ შავრაზმელები ჩამოვიდენ (იგულისხმება ჩემი რაზმი), 2) როცა წილკანელებმა კითხეს ფალიანის რაზმს სად მიხვალთო, ისინი პასუხის მაგივრად ჩამოხტენ ცხენებიდან, ასტეხეს სროლა და სოფელში ერთი აურ-ზაური გამოიწვიეს; 3) სამი სოფელი უჩიოდა ქურდანია ფალიანის რაზმს. 4) მფრინავი რაზმი აუპატიურებდა ქალებს, ართმევდენ ოქროსა და ვერცხლის ნივთებს და სხვა; 5) მუხრანელები ძლიერ უკმაყოფილონი იყვნენ ფალიანის რაზმის; 6) წეროვანი შეიქმნა ზარბაზნის ცეცხლის მსხვერპლი, დანგრეულია როკაშვილის სახლში; 7) მიუხედავათ იმისა, რომ წილკანელებს, თავისი ნებით უნდოდათ იარაღის ჩაბარება, ამათ მაინც დაუშინეს ყუმბარებიო.

1) ძლიერ კარგს იზამდა თურდოსპირელი დაწვრილებით გაეგო ვინ გაავრცელა პროვოკაციული ხმა შავრაზმელების ჩამოსვლაზე; 2) არც ერთი ცხენი ჩემს რაზმში არ იყო; რაზმი წილკანიდან 31 ნახ. ვერსით იყო დაშორებული, შასადამე, აქედან ცარცვა შეუძლებელი იყო. 3) დუშეთის მაზრაში 100 სოფელზე ნაკლები არ იქნება, ჩემი და [...]დანიას რაზმზე ლაპარაკობდა ხოლო სამი სოფელი, რატომ იბრძოდა სხვა სოფლები ყველასათვის საყვარელ ჟურლი, კონიევი, გელოვანი და სხვ [...]ის წინაალმდეგ. თურდოსპირელს [...] გაეგო, რომელი მფრინავი რაზმი აწუხებდა სოფელს; 4) ჩემი რაზმი [...] ერთ სოფელში არ შესულა და მაშასადამე, არც გაცარცვა შეეძლო. 5) ა[...] მუხრანელები მონაწილეობას ღებულობდენ 19 და 20 ივლისს წეროვ[ანის] და ნატახტარის ბრძოლაში და მაშ[ა]ც რომ არ იქმნებიან ჩემი რაზმ[ის] მადლობელი სასტიკ წინაალმდეგობისათვის, საზოგადოთ ჩემი რაზმის დუშეთში ყოფნის დროს არც ერთი რაზმი არ ყოფილა მუხრანის მხრივ გაგზავნილი. 6) პირველათ წილკანში აუტეხეს ჩემს რაზმს მოულოდნელი სროლა მეამბოხეებმა, რასაც მე უპასუხე ზარბაზნებისა და თოფებისაგან სროლით. მოწინააღმდეგეს სურდა ჩემი რაზმისათვის გზა გადაეჭრა, მაგრამ მე მოვასწარი მარცხენა ფრთა მომეარა და გავმაგრდი გორიუთის მაღლობზე; ამ მდგომარეობაში იყო ფრონტი, როცა ის გადავეცი ფურცელაძეს და მეც მის განკარგულებაში გადავედი. საღამოს 5 ნახ. საათზე გავისროლეთ 6 ყუმბარა, რომ მტერი გაგვეფანტა, რადგანაც მცირე რიცხოვანი რაზმით ვერ გადავსწყვიტეთ სოფელში შესვლა. წილკანელები დაგვპირდა იარაღის ჩაბარებას, და სწორეთ ეს ყუმბარები მათი გასაფრთხილებლათ იქმნენ გასროლილი.

ასე რომ, მათი ბრალდება მოკლებულია ყოველგვარ სიმართლეს. როგორც ეტყობა ასეთ ხმებს ავრცელებენ ისინი, ვისაც ყველაზე მეტი დანაშაული მიუძღვის არეულობაში. მათ სურთ ვინმე გააბან ქსელში და როგორც სჩანს, ყველაზე უფრო უპატრონოთ მე დამინახეს. მაგრამ შეცდენ, რადგანაც ყოველივე დამამტკიცებელი საბუთები ხელთა მაქვს, რომ მე რევოლიუციონურ ორგანიზაციებთან, აღმასრულებელ კომიტეტთან, დუშეთის გვარდიის შტაბთან და მთავრობის განკარგულების თმნახმათ ვმოქმედებდი. დუშეთში, წეროვანში, წილკანში და ნატახტარში დანთხეული რევოლიუციონერთა სისხლი ამეტყველდებიან და იტყვიან: არ დაუჯეროთ ბოროტ მომქმედთ, ისინი ჩვენ შეგნებულათ გვასაზრდოვებდა. ნაკლები ადგილი პრესაში ხულიგანთა განცხადებას და მომეტებულ პატივისცემით უნდა მოეპყრათ იმ რაზმს, რომელიც თავგანწირვით იცავდა სამშობლოსა და რევოლიუციის.

გზის დამცველ რაზმის ყოფილი უფროსი ფალიანი *).

*) ეს წერილი მოქ. ფალიანისაგან დეპეშით მივიღეთ ქუთაისიდან. ვბეჭდავთ უცვლელად. რედაქციას არ შეუძლია შევიდეს იმის განხილვაში, თუ რომელი მხარეა მტყუანი და რომელი მართალი. საგანგებო გამოძიება, რომელიც არის დანიშნული, ვფიქრობთ, დუშეთში მომხდარ ამბებს ყოველ მხრივ გამოარკვევს. რედ.

კერძო მიხეილის სამკურნალო
მუდმივი ლოგინებით. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 10 საათიდან. მიხეილის პროსპექტი, 167.

ექიმი ი. ვ. კონიევი
იღებს შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდისუბნის ქ. № 3. (24—3)

სამკურნალო კაბინეთი
ექიმი ალექსანდრე დავ. კაკალიასი
მიიღება კანისა, ვენერიულისა და სიფილისიანი ავათმყოფები. (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 118, სასტუმრო „ნოე“-ს პირდაპირ. ტელეფონი 14—26

ექიმი ლ. ი. ცაგ[...]
იღებს ავათმყოფებს შინ[...] სნეულებიან[...] [...] —10 საათ. საღამოს 5—7 [...] ვის ქუჩა [...]

ექიმი ნ. დ. ტურიაშ[...]
მედიცინის დოკტორი მიუნ[...] ვერსიტეტის შინაგან საბავშ[...] და საშვილოსნო სნეულებით [...] იღებს ყოველდღე შუადღის [...] საღამოს 4—5 საათ. მისამარ[...] ლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვ[...] აქის გვერდით

ექიმი დ. ი. ჯაფარი[...]
მიიღებს შინაგანის, ყურის, ცხვირის სნეულებით ავადმყო[...] ლის 11—1 საათამდე, საღამო[...] მაღათოვის ქუჩა № 7. ალექსა[...] დის პირდაპირ ტელეფონი [...]

ექიმი ა. დ. ციციშვი[...]
შინაგან და ბავშვთა სნეულებ[...] მყოფებს იღებს ყოველ-დღე [...] —9 საათამდე, საღ. 5—7 ს. [...] ქუჩა № 14.

ექიმი ვ. კედიავშვილ[...]
იღებს შინაგან და ბავშვთა ს[...] ავადმყოფთ ყოველ-დღეს 5—7 [...] მისამართი: პეტროგრადის [...] კუთხე მიხეილოვის პროსპექტ[...] ჩნი ქუჩის მახლობლათ. ტელე[...] 48. ვაგზლის სამკურნალოში ი[...] ველ-დღეს 12—2 საათამ[...]

ექ. ქალი რ. ზ. ზიშლო-საზ[...]
მედიცინის დოქტორი ჟენევი[...] სიტეტისა და ედინბურგის მე[...] რურგიულ კოლლეჯისა. იღებ[...] დღე შინაგან, ქალურ და [...] ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებ[...] გებას. სიფილისის წამლობა [...] თოდებით. დილის 10—12 ს. [...] მოს 5—7 საათამდე. ელისაბე[...] სახლი № 82. ტელ. № 9-[...]

ექიმი ნ. ი. მახვილაძ[...]
იღებს სპეციალურად—მალარი[...] ბა) დამისი შედეგებით დასნეუ[...] სისხლის ნაკლებობით, გულის[...] ტების, ქარებით და სხვა შინა[...] ლებით ავათმყოფთ ყოველ [...] მოთი 5—7 საათამდე. ელი[...] და მასსაჟი. მისამართი: მოსკო[...]

ექიმი ზ. ზ. მუხაძ[...]
იღებს სადოსტაქრო ავათმყ[...] 5—6 საათამდე კვირა დღის [...] სამართი: ღუდი მთავრის ქ[...] ცერთა ეკონომიურ საზ. შ[...] დამირ, სახ. სვანიშვილისა. [...]

გაიხსნა თვალის სამკუ[...]
(მუდმივი საწოლებით)
პარიზისა და ვენის უნივერსიტე[...] ლის კლინიკის ყოფილი ასი[...]
ექიმ დონხინ[...]
იღებს თვალის ტკივილებით ავ[...] დილ[...] 9—1 საათ. და საღ. 4—[...] მიხეილის პროსპექტი № 141 ([...] გრაფ „აპოლოს“ ახლო) მძიმე[...] ფები და საოპერაციო პირები [...] სრული პანსიონით.

დემოკრატიული კლუბი „მუშტაიდი“
პარასკევს, 2 აგვისტოს სახალხო სახლის სცენის მოყვარეთა მი[...] წარმოდგენილი იქნება
სიძე-სიმამრი
[კო]მედია 3 მოქმედებათ ვ. გუნიასი.
მონაწილეობას მიიღებენ: ქ ნნი არჯევანიძე, ნინონი, მარგველაშვილი; [...] ცირიძე, მეტრეველი.
დასაწყისი საღამოს 8 საათზე. რეჟ. კ. შათირიშ[...]
ბაღში გამართული არის კეგელბანი, გიგანტის ნაბიჯები და საბავშო გასა[...] ყოველდღე უკრავს მუზიკა. ბუფეტი სადილი და ვახშამი იაფ ფასებში.

კვირას 4 აგვისტოს, დილით 11 საათზე, ქ. ქუთაისში, გაზ. „ს[...] კრატის“ რედაქციის ბინაზე შესდგება შეერთებული კრება ბათუმის [...] ციის სოც.-დემ. პარტიის ქალაქის კომიტეტის და რაიონული კოლექტი[...] განსახილველია ფრიად მნიშვნელოვანი კითხვები. დასწრება ყველა[...] თვის სავალდებულოა. (3[...]

საჯარო ვაჭრობა
თფილისის ქალაქის გამგეობა აცხადებს, რომ 5 აგვისტოს 1918 წ. გამგე[...] ნადასწრებით გაიმართება საჯარო ვაჭრობა სხვადასხვაგვარ ნიშნები[...] დასამზადებლათ მეეტლეთათვის. კონდიციების მიღება ნიშნების ნიმუ[...] ყოველივე ცნობების მიცემა ხდება სამეცადინო საათებში მეოთხე განყო[...] კანცელარიაში

სახელმწიფო თეატრი
საჭიროა ოპერის ხორისათვის მსურველები მამაკაცები. ხმების გას[...] 5 საათიდან 6 საათამდის სახელმწიფო თეატრში, ყოველ დღე.

სოც.-დემ. პარტიის საოლქო კომიტეტთან მოეწყო გაფართოებულ[ი სე]კრეტარიატი, რომელიც აძლევს პროვინციის ორგანიზაციებს პასუხ[ს ყო]ველგვარ შეკითხვებზე. სეკრეტარიატი მოთავსებულია „ერთობის“ [რე]დაქციის გვერდით, გოლოვინის პრ. № 12. აქვე ხდება პროპაგანდი[სტე]ბის ჩაწერა პარტიულ საქმეებზე სამუშაოთ. ბიურო ღიაა დილის [...] საათამდე, საღამოს 5—8 საათამდე. ტელეფონი № 16—62.